

Nordens børn Unge gør en forskel!

Nordens Velfærdscenter

Inspirationshæfte

Resultater fra projektet Tidlige indsatser for familier

norden

Nordens Velfærdscenter

Nordens Barn – Unge gør en forskel!

Udgiver:

Nordens Velfærdscenter

Sww.nordicwelfare.org

© november 2012

Redaktører: Kristin Marklund, projektleder for
"Tidlige indsatser for familier", og Nino Simic

Hovedforfattere: Karin Källsmyr og Ina Nergård

Øvrige forfattere: Kristin Marklund, Nino Simic og
Peter Irgens

Ansvarshavende: Ewa Persson Göransson

Illustrationer: Helena Halvarsson

Grafisk design: www.aasebie.no

Tryk: Ineko

ISBN: 978-87-7919-076-4

Oplag: 800

**Nordens Velfærdscenter
Sverige**

Box 22028, SE-104 22 Stockholm, Sverige

Besøgsadresse: Hantverkargatan 29

Tlf.: +46 8 545 536 00

info@nordicwelfare.org

**Nordens Velfærdscenter
Danmark**

Slotsgade 8, 9330 Dronninglund

Tlf.: 96 47 16 00

nvcdk@nordicwelfare.org

**Nordens Velfærdscenter
Finland**

Topeliusgatan 41 a A, FIN-00250 Helsinki, Finland

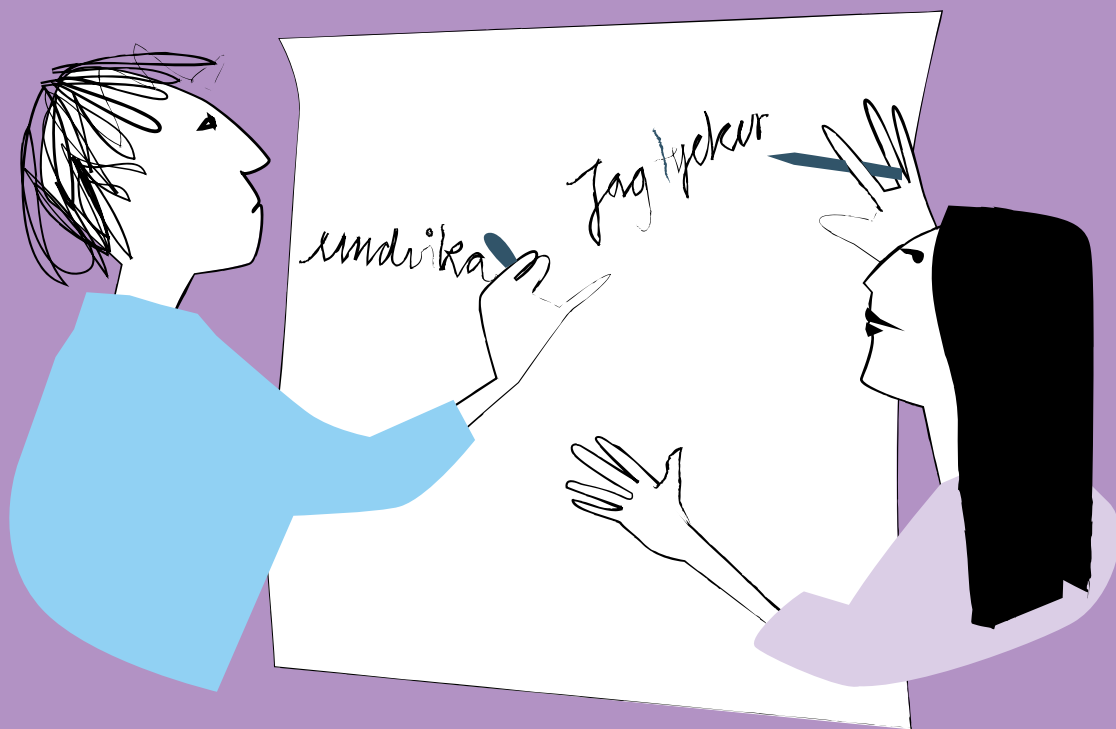
Tlf.: + 358 (0)40-0612015

nvcfi@nordicwelfare.org

Rapporten kan bestilles trykt eller downloades på:
www.nordicwelfare.org
under fanen "Publikationer".

I digitalt format er hæftet også oversat til
dansk, finsk, norsk, islandsk og engelsk.

Nordens børn

Du holder nu del 3 af rapporten til projektet "Tidlige indsatser for familier" i hånden.

Projektet er en del af Nordisk Ministerråds satsning i 2011 og 2012 på området "Tidligt forebyggende indsatser over for familier i risiko for social marginalisering". Prioriteringen betød, at Nordens Velfærdscenter fik til opgave at drive dette projekt. Formålet er at sprede forskningsresultater, viden om gode eksempler og skabe nordiske netværker.

Projektet har fire fokusområder: Aktuell forskning i risiko- og beskyttelsesfaktorer, Lovende eksempler på tidlige indsatser i Norden, Forenklet adgang til service samt Lad børnenes røst blive hørt!

Rapports del 3, Unge gør en forskel!, præsenterer en metode til at fremhæve børns og unges stemme i samfundsdebatten og i beslutningstagningen. Hæftet indeholder også en film, der viser, hvordan metoden gennemføres i praksis.

Forord	6
Indledning	9

DEL 1

METODER FOR DELTAGELSE 10

PLANLÆG DELTAGELSE	11
Indbydelse og information	11
Samlingen	11
Velkommen – og hvorfor er vi her?	12
Hvem er vi, der er med	12
Sætte tanker og en god dialog i gang	13
Konkrete råd og idéer	13
Kortlægge problemer og finde forslag til løsninger	14
Formidling af budskabet	15
Opfølgning	17

DEL 2

DE UNGES STEMME

 18

FORHOLD	19
----------------------	-----------

TIDLIG HJÆLP	20
Når mine forældre behøver hjælp til at være forældre	21
Når jeg ikke kan bo hos mor og far	22
Anbringelsen	23
Når man er i familiepleje eller bor på institution.....	24
Information	28
Stigmatisering og tabuer	29
Deltagelse og medvirken	30
At møde andre i samme situation	32

DET ALLERVIGTIGSTE	33
---------------------------------	-----------

DEL 3

ANDRE EKSEMPLER 34

DE 4 ÅRSTIDER, DANMARK 35

Mentorerne gør en forskel! 35

De 4 Årstider 35

Mentoruddannelse 36

BARNENS RÄTT I SAMHÄLLET, BRIS, SVERIGE 36

Børns stemmer via hjælpelinjer for børn 36

BRIS 36

Børns stemmer 36

Unik basis for arbejde for børns rettigheder 37

Resultater i praksis 38

FORENINGEN PESÄPUU, FINLAND 39

Unge deltager i udviklingen 39

norden

Nordens Velfärdscenter

Det er PARADISET, skriver en af de unge, der har været med til en samling i Norge. Livet kan føles meget ENSOMT, hvis man har haft en hård opvækst med forældre, der har problemer med misbrug, psykisk sygdom, eller hvis man har været udsat på anden måde med kammerater eller i skolen. Der er ikke andre, der har det ligesom mig. Det er så nemt for alle andre ...

Det kan betyde meget at få lov til at være en del af en større sammenhæng og få lov til at dele sine tanker med andre. Så meget at en af de unge beskriver det som PARADISET. Vi vil med dette inspirationshæfte gå et skridt videre og lade unge komme til at tale med dem, der træffer beslutningerne.

Unge forslag til politikere.

En dialog på lige vilkår.

Fra objekt til subjekt.

Unge, der er vokset op under hårde forhold, er på en måde mere erfarne end andre unge.

De har mange gange været tvunget til at optræde som forældre for deres egne forældre og søskende og frem for alt klare sig selv. Lad børn være børn, siger en af de unge.

I inspirationshæftet "Unge gør en forskel" kan du læse om unges forslag til tidlig støtte til børn og unge. Vi udarbejder også en manual for, hvad man konkret kan gøre, hvis man ønsker, at børn og unge skal være med til at påvirke beslutningerne i samfundet. De nordiske lande har længe været førende i arbejdet med at gennemføre FN's Børnekonvention. Man er gået længst i Norge, hvor man har gennemført Børnekonventionen som lov. Børnene er vores fremtid, og vi bør med alle midler få unge til at deltage i samfundet.

Nordens Velfærdscenter takker alle unge, som har deltaget i samlingerne i Norge, Danmark og Finland. Vi håber, at deres kloge og velbegrundede forslag og synspunkter kan inspirere politikere og beslutningstagere.

Den nordiske velfærdsmodel bygger på, at vi tager et fælles ansvar for velfærden i samfundet. Fremover bygger dette på, at også disse unge føler dette fællesskab og ønsker at bidrage til samfundsudviklingen.

Indledning

I projektet "Barnens röst" (Børnenes stemme) har vi inviteret unge fra Sverige, Norge, Finland og Danmark til tre samlinger. Fælles for dem er, at de har været "kunder" hos det pågældende lands socialtjeneste. Nogle har været i familiepleje eller boet på institution, en del har boet hos mor eller far og fået god hjælp og støtte, andre er blevet boende hjemme, selvom de efterfølgende mener, at de burde være blevet anbragt.

Målet med samlingerne var at bede dem om idéer og forslag til, hvordan man tidligst og bedst muligt kan hjælpe børn, der lever i udsatte familier. Hvad kan vi, der arbejder med eller planlægger børns og unges opvækstvilkår, lære af de unges dyrekøbte erfaringer? Hvordan kan vi lære af deres eksempel på god omsorg i samfundets regi – eller mangel på samme – for at sikre, at alle børn, der vokser op i de nordiske lande, oplever en opvækst, præget af tryghed, omsorg og delagtighed.

Resultatet fra samlingerne såvel som de metoder, vi har brugt, præsenteres i dette hæfte. Det kan forhåbentligt inspirere dig, der vil arbejde med at involvere børn og unge i ting, der vedrører dem.

Flere organisationer har deltaget i arbejdet med Børnenes stemme:

- De 4 Årstider, Danmark
- BRIS, Sverige
- Pesäpuu, Finland
- Voksne for Barn, Norge

Metoder for deltagelse

Den bærende tanke i denne måde at arbejde på er, at et ungt menneske er ekspert i sin egen situation og kan dele erfaringer fra mødet med fx socialtjenesten. Dem, der arbejder med børn og unge, kan benytte sig af denne erfaringsbaserede viden til at forbedre deres aktiviteter. Et bredere besluningsgrundlag bidrager til velunderbyggede beslutninger, og det kan blive nemmere at udføre konsekvensanalyser af tænkte beslutninger, der vedrører børn.

Det grundlæggende er at være undrende, nysgerrig og lytte for alvor. Den voksnes meninger og vurderinger lægges til side. Vi stiller åbne spørgsmål, der gør det muligt at dele egne erfaringer og egen viden om det aktuelle tema. Den voksnes vigtigste opgave er at skabe trygge og tillidskabende rammer, der gør det muligt at formidle det, man har på hjerte.

Den velgørende organisation *Voksne for Barn* har haft ansvaret for at forberede de samlinger, vi har haft med unge fra nogle af de nordiske lande. Når *Voksne for Barn* inviterer unge til medvirkende processer, er målet oftest at kortlægge deres erfaringer og evaluere de tjenester, de har modtaget. Et andet formål kan være at få behov og ønsker frem i deres aktuelle livssituationer, fx når de har en forælder med misbrug eller psykisk sygdom.

PLANLÆG DELTAGELSE

Indbydelse og information

Det allervigtigste i starten, når man skal indbyde børn og unge, er at have gennemtænkt, hvad man vil vide, og hvilke spørgsmål man kan stille. Næste trin er at overveje, hvordan man når målgruppen. Dem, der arbejder med de unge, deres forældre, interesseorganisationer og – ikke mindst – de unge selv er ofte en god kanal.

Det er vigtigt, at indbydelsen tydeligt angiver samlingens indhold, formål, selve forløbet, og hvordan resultatet skal bruges.

I projektet "Unge gør en forskel" bad vi nogle unge om hjælp med at formulere en indbydelse.

Når man indbyder yngre børn, bør man have oplysninger, der henvender sig direkte til forældre/værger. Det er også vigtigt, at det fremgår af indbydelsen, at de kan møde sammen med en voksen.

Uanset aldersgruppe er det vigtigt, at deltagerne får oplyst, at de har ret til at være anonyme.

Samlingen

Det er en stor fordel, hvis man kan samles på et neutralt sted, der opleves som hyggeligt.

Gruppens størrelse kan variere, bl.a. afhængigt af temaet. Det skal være nemt at arbejde i både store og mindre grupper.

En samlings varighed kan også variere fra en til to dage med overnatning til få timer. I dette projekt mødtes gruppen

Du kan læse hele indbydelsen på Nordens Velfærdscenters hjemmeside: www.nordicwelfare.org/tidigainsatser

en sen eftermiddag, brugte aftenen til at lære hinanden at kende og arbejdede hele næste dag fra kl. 9 til 16.

Medvirkende processer er tilpasset til aldersgruppe, tema og "bestilling". Metoderne har til dels rødder i PLA-metoder, Participatory Learning through Action (deltagende læring gennem handling). En voksen procesleder har ansvaret for processen, hvor deltagerne mødes på et så jævnbyrdigt plan som muligt, hvor alle føler et tilhørsforhold, hvor alle ved, hvilken opgave der skal løses, og hvor alle deltagere får mulighed for at udtrykke sig.

En person har ansvaret for at dokumentere det, der bliver sagt, så ordret som muligt for at undgå tolkninger. Målet er jo at få det frem, som de unge rent faktisk siger og mener – ikke den voksnes tolkning af det.

Teksten herunder beskriver indholdet i samlingerne under delprojektet *Unge gør en forskel*:

Velkommen – og hvorfor er vi her?

Alle samlinger begynder med, at arrangørerne byder velkommen, takker deltagerne for at have taget sig tid til at komme, præsenterer opgaven og årsagen til indbydelsen. De fortæller også om sig selv og den organisation, de arbejder i.

Hvem er vi, der er med

Det er vigtigt at tage sig tid til at lære hinanden så godt at kende som muligt. Der bruges ofte en eller anden oplysning som udgangspunkt. Deltagerne bliver bedt om at fortælle om dem selv ud fra temaer, der sætter fokus på ressourcer, håb og kvaliteter.

På samlingen får alle et ark med en tegnet hånd, hvor hver finger har et tema eller et spørgsmål. Deltagerne sætter sig parvist og interviewer hinanden med følgende som udgangspunkt:

- Tre af mine stærke sider
- Hvad giver mig energi og lyst?
- Hvem er en vigtig person?
- Hvordan ønsker jeg at blive beskrevet af andre?
- Noget, jeg håber, vil ske i løbet af 5 år

Når de har fortalt hinanden om sig selv, sætter deltagerne sig igen i en cirkel. Alle præsenterer den person, man netop har interviewet. I en stor gruppe med begrænset tid kan man evt. nøjes med at præsentere to af fingrene. Deltagerne får også mulighed for at fortælle, hvorfor de har valgt at deltage.

Hånden: På samlingen får alle et ark med en tegnet hånd, hvor hver finger har et tema eller et spørgsmål.

Skoæskeden: En første opgave, der ofte får alle til at slippe både kreativiteten og kommunikationen løs, er "Skoæskeden". Målet er at få gode samtaler i gang og kortlægge erfaringer.

Sætte tanker og en god dialog i gang

I løbet af samlingen benyttes forskellige opgaver til at indsamle erfaringer, tanker, idéer og forslag. En første opgave, der ofte får alle til at slippe både kreativiteten og kommunikationen løs, er "Skoæskeden". Målet er at få gode samtaler i gang og kortlægge erfaringer.

Til denne opgave skal man bruge tomme skoæsker, farve, pensler, lim, sakse og diverse hobbyting og pynt.

Deltagerne inddeles i grupper på 3-5 personer, der har til opgave at dekorere en skoæske indvendigt og udvendigt. Ydersiden skal symbolisere, hvordan andre opfatter en selv, eller hvordan man opfattes af andre.

Indersiden skal også dekoreres, så den symboliserer følelser og tanker – sider af en selv, som man aldrig viser andre, eller som er svære at vise andre. Til denne opgave anvendes tomme skoæsker, farve, pensler, lim, sakse og andre hobbyting.

Alle i gruppen arbejder sammen om en æske.

Derefter arrangeres en "fernisering", hvor man ser på hinandens kunstværker og lytter til hver gruppes fællespræsentation. Både den voksne procesleder og de øvrige deltagere kan stille spørgsmål og overveje svarene. Opfølgende spørgsmål kan fx være: Er der tilfælde, hvor man gerne vil tale med nogen om det, der findes under låget? Hvem skulle det kunne være? Hvordan skulle det kunne gøres? Hvad er vigtigt at tænke på som voksen for, at en barn, som ønsker det, vil løfte låget? Har du erfaring med en sådan person? Hvordan gik det? Hvordan var denne person, eller hvad gjorde denne person, der skabte tillid hos dig?

Præsentationerne lokker vigtige oplysninger frem, som voksne direkte kan anvende i deres arbejde med unge. Den, der dokumenterer, har et stort ansvar for at notere det, der bliver sagt.

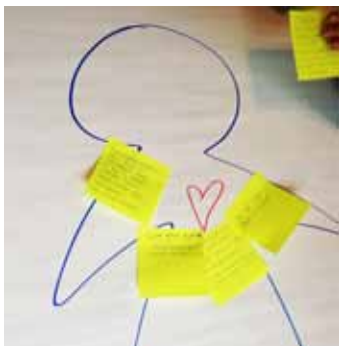
Konkrete råd og idéer

Nogle trin kan være at bede om konkrete råd i forbindelse med nogle af de temaer, som de unge har udvalgt. Det kan fx handle om, hvad der er vigtigt for at skabe et så godt forhold, at et barn kan bede om hjælp.

Voksne for Barn bruger ofte opgaven *Må bra-gubben* (Ha' det godt-drengen).

Hvis gruppen er stor, inddeles deltagerne i mindre grupper på 4-6 personer.

Hver gruppe får en flipoverblok med konturen af et menneske. Alle i gruppen går post-it-notes og en pen. Opgaven

MåBra-gubben (Hav det godt-drengen): Man kan fx notere, hvor en medarbejder i socialtjenesten, psykiatrien eller skolen skal være, for at den unge vil tage imod hjælp.

Livets flod: Deltagerne præsenterer deres lapper for hinanden. De lægger også deres lapper ned i "floden", dvs. foliestrimlen, hvor de symboliserer sten eller stokke, der gør floden vanskeligt fremkommelig.

kan fx gå ud på at notere, hvor en medarbejder i socialtjenesten, psykiatrien eller skolen skal være, for at den unge vil tage imod hjælp.

Alle løser først opgaven individuelt for ikke at blive påvirket af andre. Proceslederen understreger, at der ikke findes forkerte svar.

Når alle har skrevet færdigt, præsenterer man sine lapper for hinanden og sætter dem op på *Må bra-gubben*. Jo vigtigere noget er, desto nærmere hjertet skal lappen sidde.

Når gruppen er færdig, sorteres lapperne, og deltagerne kommer gennem samtale frem til fx de tre vigtigste ting.

Den, som dokumenterer, har også en vigtig opgave, der går ud på så direkte som muligt at notere de citater, der dels beskriver, hvorfor deltagerne mener, at noget er vigtigt, dels hvad der kan gøres for at opnå det, man ønsker.

Kortlægge problemer og finde forslag til løsninger

Vi planlægger og træffer ofte beslutninger, der vedrører unge, ud fra vores egne meninger om, hvad der er problemer og løsninger. Målet med at arbejde sammen med deltagerne er at begynde med et andet perspektiv. Vi beder de unge beskrive problemer og vanskeligheder, men også sige, hvad der efter deres mening kan være gode løsninger eller meningsfuld hjælp.

Undertiden bruger *Voksne for Barn* opgaven *Livets älv* (Livets flod). Opgaven er todelt. Målet er at identificere hindringer eller problemer i forbindelse med det tema, man arbejder med. I denne samling blev der stillet følgende spørgsmål: Hvad er de største udfordringer eller problemer i dit liv, når dine forældre ikke orker at tage sig af dig, som de burde?

Opgavens anden del fokuserer på deltagernes løsningsforslag. Til denne opgave skal der bruges metalfolie, penne samt post-it lapper i to forskellige farver.

Deltagerne deles op i mindre grupper på 4-6 personer. Opgaven indledes med fortællingen om *Livets älv* (Livets flod), der fx kan illustreres med en foliestrimmel på gulvet. Er livet godt, flyder vandet uden hindringer, og det er nemt at færdes på floden. Der er ingen lavvandede områder eller dæmninger i vejen. Men hvis der er mange lavvandede områder og undervandsskær, bliver det straks værre. Den rejsende skal altid være på vagt eller kan i værste fald slet ikke færdes på floden.

Opgaven går ud på at søge at kortlægge og identificere de problemer og hindringer, vi ser, i forbindelse med det tema,

vi arbejder med. Målet er at gribe fat i årsagen til problemerne, men forandring kræver, at problemerne defineres. Alle deltagere får post-it-notes, de kan bruge til at notere alt, hvad der skaber problemer eller udgør hindringer for at have det godt, koblet til temaet for samlingen. Opgaven er individuel til at starte med, uden diskussion med andre. Dermed undgår man påvirkning og opnår bedre resultater, end hvis samtalen starter med det samme. Det er tilladt at skrive et ubegrænset antal lapper, men kun ét problem pr. lap for at gøre sorteringen nemmere.

Når deltagerne er færdige, præsenterer de deres lapper for hinanden. De lægger også deres lapper ned i "floden", dvs. foliestrimlen, hvor de symboliserer sten eller stokke, der gør floden vanskeligt fremkommelig.

Den efterfølgende sortering synliggør både det, som mange er enige om, men også mindre almindelige problemstillinger, der kan få mindst lige så store negative konsekvenser i livet. Gør opmærksom på, at det ikke er nogen fejl, hvis samme eller lignende ting nævnes mere end én gang. Det bidrager i stedet til at gøre flertallets erfaringer og meninger tydelige.

Næste trin er at overveje løsningsforslagene. Deltagerne får til opgave at overveje de problemområder, der er identificeret, og gode måder at løse eller forholde sig til problemerne på. Under en ny runde med post-it lapper – denne gang i en anden farve – skriver deltagerne forslag til løsninger ned, ét forslag pr. lap. Også her er lappernes antal ubegrænset. Forslagene skal være så konkrete som mulige.

I forbindelse med den efterfølgende præsentation sættes post-it lapperne sammen med løsningsforslagene til det problem, der skal løses.

Efter præsentationerne kan både problemer og løsningsforslag skrives ned, så de kan bruges som grundlag dels til næste øvelse, dels til oplysninger til dem, der arbejder med børn og unge, politikere eller andre, der er målgrupper for resultatet.

Formidling af budskabet

Sidste del af en proces fokuserer på, hvad der efter deltagerens mening bør formidles, hvem der bør informeres om resultaterne og gerne også, hvordan det kan gøres.

Opgaven "Reklamaffischen" (Reklameplakaten) bruges, så deltagerne kan definere, hvad de vil præsentere og for hvilke målgrupper.

Til opgaven skal der bruges store, stive ark i plakatformat, gamle ugeaviser, sakse, tuschpenne og limstift.

Deltagerne deles op i mindre grupper på 3-5 personer. Grupperne får til opgave at lave en reklameplakat, der formidler nogle af de hovedbudskaber, der er kommet frem på samlingen. Hver gruppe præsenterer sin plakat for de øvrige deltagere. Man diskuterer, hvem man vil henvende sig til med sine budskaber, og hvordan dette kan gøres.

I nogle tilfælde kender man målgruppen allerede fra begyndelsen, mens man andre gange skal arbejde mere på at definere den. I projektet Tidlige indsatser for sårbare familier vidste vi, at resultater fra de tre samlinger skulle præsenteres i en rapport og i en film, og at det også ville være muligt for nogle af de unge at medvirke i en slutkonference.

Det er ikke altid, at de unge når at få alt det frem, de har på hjerte, på en samling, og undertiden har man brug for lidt tid til at tænke. Deltagerne på samlingerne fik derfor en opgave med sig, som de skulle sende til os senere. Opgaven hedder *Brevet til ministeren*. Alle fik som udgangspunkt samme indledning:

Når børn ikke har det godt i deres familie, fordi forældrene ikke kan passe dem, som de burde, er det vigtigt, at ...

Du finder nogle af brevene længere fremme i hæftet.

Undertiden gennemføres opgaven på samlingen. Alle får papir og pen samt opgaven at skrive en tekst, som de selv kan vælge modtager til – en behandler i socialtjenesten, behandler i BUP, statsministeren eller offentligheden. Alle får en kort introduktionstekst som udgangspunkt og nogle passende temaer.

Dem der synes, det er træls at skrive, kan bede om at få en privatsekretær og diktere brevet i stedet. Dem, der vil det, kan arbejde sammen med en anden.

Når teksterne er færdige, kan dem, der ønsker det, læse deres tekst højt for alle. Til slut bedes alle deltagere sige noget om, hvad de tager med fra samlingen.

Samlingen afsluttes ofte med en øvelse, hvor alle skal tage imod et kompliment og give andre et kompliment.

Opfølgning

En samling kan have vakt gamle, onde minder til live. Deltagerne kan være utålmodige, fordi de vil se, hvordan deres bidrag er blevet anvendt til forbedringer. Det er vigtigt, at deltagerne følges op både individuelt og som gruppe, og at man har planlagt dette allerede før det første møde.

En vigtig del af processen er at få at vide, at det, man har bidraget med, vil blive brugt til at hjælpe andre børn og unge.

De unges stemmer

Der kommer mange kloge og gode ting frem, når man spørger unge om, hvordan man efter deres mening kan hjælpe børn så tidligt i livet som muligt og så godt som muligt. Der er flere temaer, der gentages, og som kommer op, uanset i hvilket af de nordiske lande man bor, og hvor længe der er gået, siden man selv modtog hjælp fra socialtjenesten. Vi har samlet det, der er kommet frem, under nogle overskrifter, der har udkrystalliseret sig i mødet med deltagerne. Vi har ladet de unges stemmer stå for sig selv og håber, at de bidrager til, at vi bliver endnu bedre til at give hjælp og støtte til børn, der har brug for det, så tidligt som muligt i deres liv.

FORHOLD

Uanset hvilket tema vi taler om, og hvilke udfordringer vi forsøger at løse, koger det altid ned til, at alt socialt arbejde handler om forholdet mellem barnet og den, der skal hjælpe. Hvis det ikke bygger på gensidig tillid, hjælper det ikke, at man vedtager vigtige foranstaltninger eller træffer gode beslutninger. Der skal findes mennesker, som personificerer omsorgen, og barnet skal opleve, at det er en person, der står på dets side, nogen som vil barnet det godt og ser på barnets ressourcer, muligheder og håb. Dette er lige så vigtigt i den første indledende kontakt som i det videre forløb.

- Jeg skal have at vide, at jeg er god!

- Det er vigtigt, at forhold varer over tid, hvis man skal give god hjælp, trykkespersoner, der er der i lang tid.

- Kæmp for mig! Det er der ingen, der har gjort, og jeg kan ikke gøre det selv.

- Man har så mange opbrud i sin opvækst. Det er som en samling af knuste hjerter. Kan man stole på andre? Det er et spørgsmål, man altid stiller sig selv, når man møder nogen, der har til opgave at hjælpe dig.

- Når man møder et barn og skal give det hjælp, skal man arrangere mødet, så det sker på barnets vilkår. Brug et sprog, barnet forstår, giv det tid nok, vær omsorgsfuld og generøs, hold fx mødet et godt sted, og lav noget sammen. Og så skal man undersøge, om barnet virkelig mener, det er en god måde at gøre det på, så det ikke kun er en selv, der synes, det er godt.

TIDLIG HJÆLP

Mange af de unge, som har deltaget i projektet, oplever at have fået hjælp alt for sent, selvom de ved, at andre har haft kendskab til deres behov for hjælp. De understreger, at sundhedscentre/mødre- og børnesundhedspleje, børnehaver og skole, men også fritidsarenaer, er vigtige at inkludere i arbejdet for at sørge for, at børn, som lever i udsatte situationer, bliver opsporet på et tidligt tidspunkt. Deres budskab til alle, der arbejder på dette område, er, at de har ansvaret for at se børnene, tale med dem, meddele, hvis de ser signaler, der giver grund til uro, og frem for alt – ikke give op!

Alle, som arbejder med børn, skal blive bedre til at tage kontakt til socialtjenesten, hvis man ser noget, der ikke er godt. Hellere en gang for meget end en gang for lidt. Det er deres ansvar at gøre noget.

- Jeg ville ikke gå i skole. Jeg blev mobbet, og skolen tog ikke ansvar for det. Min lærer gjorde ingenting. Jeg havde det dårligt hjemme og dårligt i skolen. Skolen var et mareridt og ikke et trygt sted, hvor jeg kunne lære noget.

- Voksne skal ikke være bange for at stille dumme eller vanskelige spørgsmål, hvis de er bekymrede for et barn. Vi forstår, når nogen mener det godt. Og derudover skal voksne være gode til at læse mellem linjerne. Det er ikke altid, man fortæller noget, for man er jo loyal over for sine forældre. Voksne må ikke give op. De skal spørge igen og igen, men på en måde, der føles god og ikke bliver krævende, så man forstår, at de bare vil dit bedste.

- Kom ikke 10 år senere og sig "ja, vi så jo, at der var noget, der ikke var som det skulle være".

Når mine forældre behøver hjælp til at være forældre

Flere af dem, der har deltaget i samlingerne, har haft tanker og idéer om, hvad der kan gøres, når forældre ikke kan tage det ansvar, de skal.

- Man skal kunne ringe til et sted og vide, at man får hjælp, når som helst.

- Der er brug for nogen, der kan udgøre en slags forbindelsesled mellem barnet og den professionelle, nogen som barnet oplever som "sin" i kontakten med systemet.

- Kommunen burde give forældre tilbud om samlinger eller lejre, så de kan lære at mestre deres situation. Man skal lære dem at forstå deres børn, hvordan man bliver en bedre forælder.

Kære minister

Mit problem var helt klart, at ingen hjalp min mor. Jeg ønsker næsten, at hun havde fået lidt mere hjælp, så hun kunne være blevet bedre hurtigere og ikke først, da jeg blev voksen. Jeg kan forstå, at man fjerner børn fra uansvarlige forældre for at hjælpe barnet til en bedre fremtid, men ens forældre er en stor del af ens fremtid, så hvis de kunne få bedre hjælp på vejen til et "normalt" liv igen, ville fremtiden blive lidt bedre for både barnet og forældrene. Indsatsen med at hjælpe moderen/forældrene til at blive ansvarlige forældre burde helt klart prioriteres. Ikke at have en mor eller en forælder er en så stor ulempe, at man kommer til at savne noget i resten af ens liv.

Håber, at I forstår.

Hilsen Flemming

Når jeg ikke kan bo hos mor og far

Undertiden er der så meget, der ikke fungerer i hjemmet, at et barn ikke længere kan bo hos mor og far. Flere af de unge, som har deltaget i projektet, har netop oplevet dette. Flere af dem mener, at de er blevet anbragt alt for sent. Når de så er blevet anbragt, er dette mange gange sket på en krænkende eller en unødvendig negativ måde. De unge deltagere i projektet har nået at få mange erfaringer på dette område, som de håber, at ansatte i socialtjenesten kan lære af, så andre børn i fremtiden ikke skal opleve det, de har oplevet. De har gode råd om, hvad der er vigtigt at tænke på, når et barn skal flytte. Flere af de unge vil også gerne bidrage i uddannelsen af plejeforældre for at få et perspektiv med, som kun de kan give.

Anbringelsen

- Man skal tage sig god tid til at finde et godt alternativ til at bo hjemme og undgå hurtige, midlertidige løsninger. Vi ønsker en permanent boligsituation. Vi har jo alle boet længe, måske hele vores opvækst, i dårlige miljøer, så vi dør ikke, hvis man bruger nogle uger på at finde en rigtig god løsning.

- Jeg skal have lov til at sørge og skrike og råbe, og nogen skal forstå, at det er svært og trøste mig, når jeg er helt fortvivlet.

- Jeg ville ønske, jeg var blevet anbragt før. Når man ser, at dette aldrig vil blive en god familie, behøver man ikke prøve en masse og så til slut, når det er rigtigt skidt, flytte barnet. Så er det for sent.

Når man er i familiepleje eller bor på institution

De fleste af de unge, der har medvirket, er/har været i familiepleje eller bor/har boet på institution. De har mange tanker om, hvad der er vigtigt at tænke på, for at det skal fungere godt. De har tanker om, hvordan man kan gøre overgangen fra den biologiske familie til familieplejen så god som muligt, og de giver også råd om, hvordan man bedst kontrollerer, at alt fungerer, som det skal.

- Uddannelse af plejeforældre er vigtig, og man skal se nærmere på, hvad den bør indeholde. De skal vide, hvad de står over for, at det kan være svært, og at man ikke er så nem at have med at gøre, når man har haft det som os.

- Plejeforældre skal have at vide, at vi skal kunne føle, at vi er en del af familien, at de ikke må give os særbehandling. Det er forfærdeligt at føle sig lidt udenfor! Når jeg skal til min "aflastningsfamilie", er det jo det samme som at sige, at jeg er en belastning for min plejefamilie. Unge, som selv har været i familiepleje, kan bidrage med oplysninger og viden om dette.

Jeg ville gerne have kærlighed fra min plejeforældre. Kærlighed i form af kram, kys, trøst, når jeg var ked af det, uden at jeg behøvede at bede om det. Det var ydmygende for mig. Jeg boede hos en plejefamilie, der var meget professionel. Det var som at bo på en institution, hvor der er alt, hvad man skal bruge, eget værelse, seng, mad m.m. og tydelige grænser. Alt var rigtigt godt, men ingen kærlighed og ingen nærhed.

Selvom jeg kom fra en misbrugsfamilie, oplevede jeg ofte, at der blev drukket øl. Jeg syntes sommetider, at det blev for meget. Det følte utrygt, selvom de kunne styre det.

Jeg ville gerne have haft, at de havde spurgt, hvordan jeg havde det. Fx når man kom hjem fra skole. Jeg blev ofte spurgt, hvordan min dag havde været, og jeg svarede bare: "Godt!", og det var det hele, hvorefter jeg var alene.

Jeg ville ønske, de brugte mere tid og energi på at møde andre og skabe sociale netværk.

Det havde været godt for mig, hvis de ikke havde set ned på min mor eller sagt dumme ting om hende. Jeg følte, at jeg blev hjernevasket til at synes, at min mor og min familie bare er tåber, som ikke kunne tage sig af sig selv, og at jeg næsten burde hade dem. Selvom det er godt at tale i familien om, hvor man kommer fra, og hvorfor man egentlig er anbragt hos dem osv., så kan man vel lige så godt tale om det uden at rakke familien ned, for det er jo ens familie.

Jeg har det godt i dag. En fin mand, som jeg har to fantastiske børn med, masser af kærlighed og et trygt hjem.

Kærlighed, vise kærlighed med tydelige grænser, at det er i orden at føle sig elsket og velkommen i den plejefamilie, som tager ansvaret for at arbejde med meget udsatte børn, som jeg var.

Venlig hilsen Maja.

"Det er vigtigt, at tilsynet med og kontrollen af både institutioner og plejefamilier fungerer. Man skal fx tale alene med barnet, ikke med plejefamilien. Man vil jo ikke sår sine plejeforældre, hvis man har noget negativt at sige. Man er måske også bange for konsekvenserne, hvis man klager. Den, der skal tjekke, at alt fungerer, skal vise barnet, at han er på barnets side. Han/hun skal skabe et godt forhold til barnet, så det er trygt at fortælle, hvordan man har det."

Kære minister

Jeg har boet på børnehjem i 7 år og har kun oplevet tilsyn én gang. Jeg synes, det er for dårligt, at der ikke kommer nogen ud for at tjekke de forskellige steder. En anden ting var, at ingen fortalte mig, helt konkret, hvorfor jeg ikke bor hos min mor. Jeg har siden selv set hvorfor. Jeg havde ikke besøgt min mor hjemme hos hende i flere år, fordi det altid var hende, der skulle besøge mig og min lillesøster.

En helt anden ting er sagsbehandlerne. Jeg hader min sagsbehandler. Jeg ville ønske, man kunne sige: "Jeg kan desværre ikke lide hende. Er det muligt at få en anden?"

Desuden tror jeg, at jeg har haft omkring 15 sagsbehandlere. Kan I ikke se, det ville være bedre, hvis man kun havde én, og så kunne han eller hun være med i en længere periode?

Sagsbehandlere skal tro på, hvad barnet siger. Ikke plejefamilien, pædagogerne eller forældrene. I Københavns kommune har de bestemt, at anbragte børn ikke må rejse til udlandet. Jeg var så heldigt, at min mor tog mig og min søster med på ferie. Det er ikke alle børn, der får mulighed for at se en anden kultur i et andet land. Jeg synes faktisk, at det er vigtigt, at børn og unge kommer ud at rejse.

Jeg vil gerne give jer ros for faktisk at have givet mig og min lillesøster lov til at rejse til Norge nogle gange hvert år for at

besøge vores storesøster. Til gengæld kender jeg en, hvis forældre bor i Afrika, og dem får de ikke at se.

De fleste har det godt, men hvordan skal en 14-årig klare sig for 75 kroner om ugen til telefon, telefonregning, cigaretter (dårlig vane – burde holde op), sjov med pigerne og en masse andet?

Det er svært! Jeg synes, at I, der administrerer det, skal tjekke, hvordan børn har det. Det er ikke altid, man vil fortælle en psykolog, hvordan man har det. De 4 Årstider har unge voksne, der har oplevet det samme som en selv, og de er derfor meget bedre at tale med.

Derefter må man jo ikke overnatte hos drenge, førend man er 15 år (minimumsalderen for sex). Og hvis man slet ikke har sex? Jeg har både drenge og piger som venner. Jeg bliver ofte spurgt, om jeg vil have en Playstationaften/-nat. Jeg vil gerne, men får ikke lov.

Jeg håber, at I forstår, at det ikke er nemt ikke at bo hjemme, selvom det er det bedst mulige.

Eva

- Det er vigtigt, at man ved, at nogen tager sig af mor og far. Da jeg kom i familiepleje, vidste jeg jo ikke, hvad der skete, og om hun klarede sig. Jeg var hele tiden urolig, og det var svært at koncentrere sig. Jeg var nok også meget vred. Det var jo mig, som altid havde passet på hende, og nu kunne jeg pludselig slet ikke mødes med hende eller få at vide, hvordan det gik.

Information

Behovet for information er noget, der nævnes gang på gang på samlingerne. Det kan være generel information om, hvor og hvordan man kan få hjælp, hvis man har brug for det. Det kan også være helt specifik information, man skal bruge fx for at kunne forstå og bedre klare sit eget liv, når en forælder er misbruger.

- Den, som skal hjælpe mig, skal fortælle, hvad hun kan hjælpe mig med, ikke hvad hun ikke kan gøre. Jeg skal have at vide, at de rent faktisk kan hjælpe. Hvordan skal jeg ellers føle, at der er håb for mig?

- Jeg forstod ingenting, før sygeplejersken fortalte mig om fars sygdom. Da hun fortalte om den, forstod jeg jo, at der ikke var noget galt med mig, eller at jeg var skyld i hans adfærd, men at det var en sygdom. Så blev det nemmere at leve igen!

- Ikke at få noget at vide er værre end sandheden!

Kære minister

Jeg har været i familiepleje og boet på institution en stor del af mit liv, og i den forbindelse skete der nogle ting, som jeg synes, kunne have været anderledes.

Da jeg som 14-årig skulle skifte plejefamilie, mener jeg, at jeg ikke blev godt nok informeret om, hvad der skulle ske. Det er vigtigt, at vi som plejebørn har indblik i de ting, der angår os, så vi ikke behøver undre os.

Da jeg som 17-årig skulle flytte til en gruppebolig i København, gik alt godt. Lige indtil jeg skulle flytte i egen lejlighed. Da blev jeg overladt til mig selv og havde ingen fra kommunen at tale med, når jeg havde brug for hjælp.

Det er vigtigt, at vi altid har indblik i det, der vedrører os, og at vi altid føler, at der er nogen, som er klar til at hjælpe. Ellers synes jeg, I har gjort et godt stykke arbejde, når det gælder valg af plejefamilie.

Med venlig hilsen Joel

Stigmatisering og tabuer

Mange af de unge ønsker større åbenhed omkring og toleran- ce over for børn og unge, der har brug for hjælp fra socialtje- nesten. De har mange tanker om, hvordan dette kan opnås. Børnehaven, skolen og fritidssektoren er vigtige arenaer for et sådant arbejde.

- Når jeg har brug for et par nye jeans, skal jeg bruge en masse tid på at finde en butik, hvor de tager mine kuponer. Og så er det jo vældigt pinligt, når kassedamen råber over hele butikken for at høre, om nogen af hendes kolleger ved, hvordan disse kuponer fungerer!

- Man føler skyld, skam og usikkerhed.

- Jeg er jo mere end bare et barn med dårlige forældre!

Deltagelse og medvirken

I paragraf 12 af FN's børnekonvention står der, at børn har ret til at sige deres mening og blive hørt i ting, der vedrører dem. Denne ret er også noget, der optager vores unge deltagere. Den nordiske lovgivning om sociale tjenester for børn varierer naturligvis lidt i de forskellige nordiske lande, men alle har det til fælles, at den siger noget om barnets ret til information, ret til at udtrykke sin mening og blive hørt.

De unge deltagere i projektet fortæller om deres tanker om, hvorfor dette er vigtigt, og hvordan det kan bidrage til en positiv udvikling i deres liv. De har også givet os nogle gode eksempler på, hvordan man kan gennemføre disse rettigheder i praksis.

- Unge og børn skal involveres, når man udarbejder nye love og retningslinjer.

- For virkelig at kunne medvirke skal man informeres. Og den information skal man have på en måde, så man forstår. Det tager måske lang tid, og det skal siges flere gange. Man skal også have tillid til den, man taler med, så man kan stille de dumme spørgsmål og virkelig kan komme frem til, hvad man mener til slut. Når man sidder der i et møde, har de andre måske allerede tænkt og talt en masse, og jeg hører om det for første gang. Det er ikke så nemt at vide, hvad man så skal synes og tænke.

- Det er godt at kunne bruge sine erfaringer til noget positivt gennem processer som denne. Det er vigtigt at få lov at være med og gøre en forskel, så andre børn kan få det bedre.

- Tiden er for længst kommet til, at børn og unge skal kunne deltage, og aktiviteten skal ændre sig. Når man bor på institution, bliver det utroligt meget dem og os. Hvis der er sket noget, eller hvis man skal gøre noget, er det de voksne, der diskuterer og planlægger - uden os. Vi bliver først informeret, når det er slut, og har ingen chance for at påvirke noget. Og så opstår der nemt konflikter. Havde vi fået lov at være med fra begyndelsen, var det sikkert blevet anderledes og fungeret bedre.

At møde andre i samme situation

Et vigtigt tema på disse samlinger har været, hvad der har været en hjælp i dit liv, trods store udfordringer og risici. Et entydigt svar fra alle unge på alle tre samlinger har været det at møde andre i samme situationer, under organiserede former. Nogle af deltagerne har erfaring med dette og har delt deres erfaringer med andre.

– At få lov og deltage i grupper med børn, der er i samme situation, er en slags springbræt for at komme videre. Man får positive ældre forbilleder og tør tro på, at det går godt. Det giver håb!

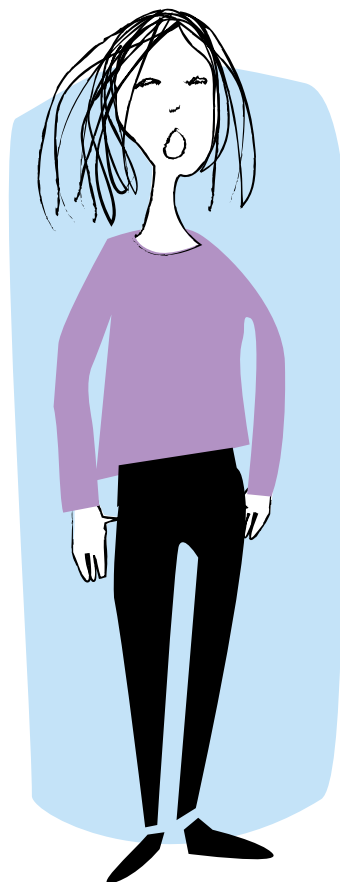
– Man har mange venner, men der er nogle ting, de ikke forstår, og som man måske ikke altid vil vise eller tale om. Jeg er bange for, at de skal synes, det er synd for mig, eller se på mig med andre øjne, hvis de får det at vide. Sådan føler jeg det aldrig med de andre i Netværket. Der kan jeg vise alle sider, og det er nemt at bede dem om støtte, når man har brug for det. Bare det, at nogen kan sige eller skrive på Facebook, at "jeg forstår, hvordan du har det", kan være den lille ting, der redder en fra de mørke tanker.

– At møde andre i en gruppe er en slags terapi, der slet ikke gør ondt, kun godt!

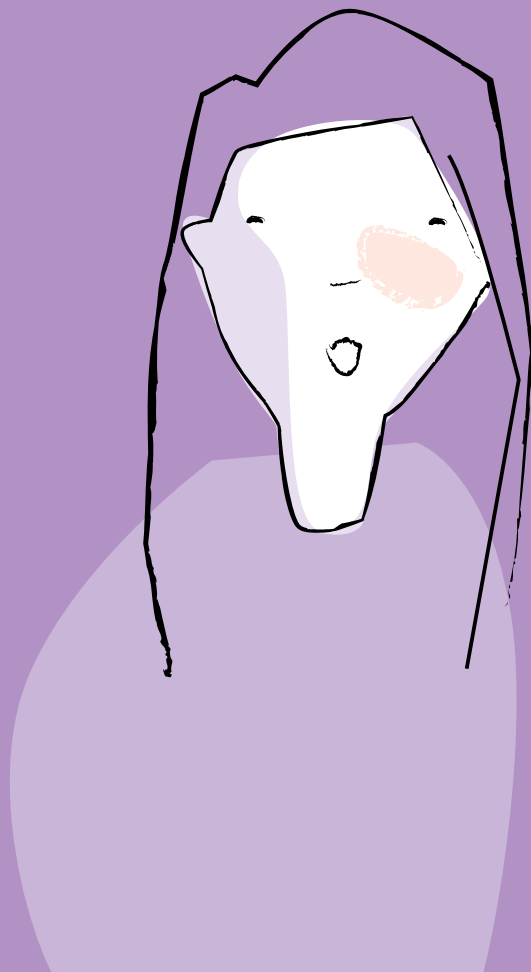
DET ALLERVIGTIGSTE

Der er mange forskellige måder at arbejde på, når man vil indbyde børn og unge til at medvirke. Uanset form er det vigtigste af alt, hvordan det, der kommer frem, bliver modtaget og forvaltet. Hvis ikke alle vi, der arbejder med og for børn og unge, er interesserede i og åbne for at tage imod det, der kommer frem, og praktisere konsekvenserne af det i vores hverdag, kommer der ingenting af at forandre sig.

Hvis vi spørger, vil vi få et svar. Det er vores opgave og vores ansvar både at spørge og at lære af svarene, så vi bliver endnu bedre til at give børn, der har brug for det, god hjælp og omsorg så tidligt som muligt i livet.

Andre eksempler

Voksne for Barns metode med at løfte børnenes stemmer frem er en af flere metoder, der bruges i de nordiske lande. De viser, at der kommer vigtige synspunkter frem, når voksne vælger at lytte. Det er synspunkter, som både professionelle kan bruge i deres forhold til børn, der har det svært, og som politikere og andre beslutningstageren kan bruge, når de vil opnå politiske forandringer.

Også de øvrige organisationer, der har deltaget i arbejdet med vores projekt "Tidlige indsatser for sårbare familier" bestræber sig på at fremføre de unges stemmer og bruger forskellige metoder til at opnå målet. Her præsenterer vi kort, hvordan *De 4 Årstider* i Danmark, *Barnens Rätt i Samhället*, BRIS, i Sverige og *Pesäpuu* i Finland arbejder med unges delagtighed.

DE 4 ÅRSTIDER, DANMARK

Mentorerne gør en forskel!

Også aktiviteten *De 4 Årstider* i Danmark har udviklet en metode til at øge de unges indflydelse i samfundet. Børne- og ungeambassadørerne er et projekt, der er vokset frem af organisationens mentoruddannelse og mentorernes opini- onsdannende arbejde. Målet er at engagere anbragte børn og unge og give dem en stemme i det danske samfund.

Efter at gennemført mentorprogrammet har mentorer på foranledning af *De 4 Årstider* bidraget til at få plejefamili- erne frem i debattens lys og har mødtes med plejeforældre, socialarbejdere og andre professionelle. Mentorerne har besøgt over 10 kommuner, startet gruppemøder og deltaget i aktualitetsprogrammer på tv.

Mentorerne har gennem deres arbejde også banet vej for andre børn og unge, der er blevet lokket af muligheden for at fortælle om deres situation. Mentorerne indgår i dag, sammen med andre børn fra *De 4 Årstider* i Børnerådets ekspertpanel om anbringelser uden for hjemmet. Desuden deltager mentorer og unge fra organisationen i dette projekt, som jo i grunden gennemføres på foranledning af de nordiske landes regeringer.

Med deres erfaring og viden viser de unge dels, hvordan det er at være i samfundspleje, dels at de er en ressource, man kan regne med. De vil også i større udstrækning påvirke den offentlige debat og styrke anbragte børns rettigheder og give dem en stemme i samfundet.

De 4 årstider

Aktivitets- og netværkshuset *De 4 Årstider* er et sted for børn og unge, som er eller har været anbragt uden for hjemmet. Det startede som et projekt under Socialministe- riet og Københavns kommune og indgår nu i kommunens støtteudbud. Organisationens tilbyder bl.a. et sted med fælles aktiviteter, rådgivning, samtalegrupper, bo i eget hjem med en udpeget kontaktperson, støtte i forbindelse med udslusning fra plejefamilie og institution.

Mentoruddannelse

I oktober 2012 startede 14 unge mellem 18 og 26 år deres mentoruddannelse i De 4 Årstiders regi. Alle deltagere har tidligere været anbragte eller har haft anden kontakt med de sociale myndigheder. Uddannelsen indeholder både socialpsykologi, personlig udvikling og lederuddannelse inden for klatring og kajak. Den er opdelt i tre moduler a fem måneder. Hvert modul består af både teori og praksis. Elementerne i uddannelsen er bl.a. udviklingspsykologi, gruppepsykologi, lovgivning, uddannelsesvejledning, konfliktløsning, samtaleteknik, opinionsdannelse og kommunikation.

BARNENS RÄTT I SAMHÄLLET, BRIS, SVERIGE

Børns stemmer via hjælpelinjer for børn

Hver dag kontakter hundredvis af børn Nordens hjælpelinjer for børn – BRIS i Sverige, *Børns Vilkår* i Danmark, Röda Korsets *Kors på halsen* i Norge, Mannerheims *Barnskyddsförbunds barn- och ungdomstelefon* i Finland og Röda korsets *Hjälparsimi 1717* i Island¹. Kontakten finder ikke længere kun sted pr. telefon, men i høj grad via forskellige webbaserede kanaler såsom e-mail, chat og diskussionsfora.

Via disse organisationer kan børn og unge, der har brug for det – anonymt, gratis og under beskyttede former – få kontakt med en voksen, der lytter og tager dem alvorligt, og som giver støtte, råd og kan knytte barnet til samfundets hjælp. De fleste af dem, der tager imod kontakterne, er frivillige, der rekrutteres efter professionelle kriterier, uddannes og vejledes af hjælpelinjerne. Alle kontakter dokumenteres, i det mindste med hensyn til køn, alder, og hvad kontakten handlede om, og i alle mailtekster og chatlogs findes barnets egne genuine udsagn om dets egen situation.

BRIS

BRIS, Barnens Rätt I Samhället, er en religiøs og ikke-partipolitisk medlemsorganisation, med over 40 års erfaring i at møde og tale med børn. I dag møder BRIS børn via BRIS 116 111, BRIS-mailen og BRIS-chatten. Desuden støtter børn og unge hinanden, under modererede former, på Diskussionsforum på BRIS.se. I 2011 havde BRIS 25.900 støttende kontakter med børn og unge, og næsten 40.000 indlæg blev publiceret på Diskussionsforum.

Børns stemmer

Gennem alle disse kontakter med børn og unge kan hjælpelinjerne ikke kun give de enkelte børn støtte og hjælp,

1. Islands hjælpelinje er for både børn og voksne

Mere om
Nordens hjælpelinjer:

Sverige:
www.bris.se

Danmark:
www.bornsvilkar.dk

Norge:
www.korspahalsen.no

Finland:
www.mll.fi/nuortennetti

Island:
www.redcross.is

Yderligere oplysninger om
hele verdens hjælpelinjer
for børn findes hos CHI:
www.childhelplineinternational.org

men gennem børnenes stemmer får hjælpelinjerne også unikke billeder af børns og unges liv, bekymringer og udsathed i Norden i dag. Takket være støtteaktiviteternes børnetilpassede og beskyttende udformning og den tillid, som hjælpelinjerne har hos børnene, tør til og med de mest udsatte, bange og svigtede børn tage kontakt. Man kan antage, at hjælpelinjer er en af de få instanser, som faktisk kommunikerer med børn og unge i de såkaldte mørketal – dvs. de børn, som ikke kontakter eller kommer til at kontakte samfundet for at få hjælp.

At børnene altid selv tager initiativet til kontakten, bidrager også til, at autenticiteten i fortællingerne kan antages at være høj. Børn styres ikke på samme måde af specifikke problemstillinger, forventninger eller afhængighedsforhold, der ofte påvirker information fra børn i andre sammenhænge.

Unik basis for arbejde for børns rettigheder

Børnenes stemmer, eller billeder, som hjælpelinjerne modtager, indsamler og analyserer, giver organisationerne et unikt materiale, de kan bruge i arbejdet for børns rettigheder og til forbedring af børns og unges leveforhold, der er den anden vigtige del af deres virksomhed. Informationen kan naturligvis ikke uden videre generaliseres – den kommer kun fra de børn og unge, som har kontaktet hjælpelinjen. Trends i, hvad kontakterne handler om, kan dog alligevel give et fingerpeg om samfundsudviklingen for børn og unge, hvis man antager, at det er nogenlunde samme udvalg af befolkningen, der kontakter hjælpelinjen fra år til år, forudsat at hjælpelinjen fx ikke på væsentlige områder har ændret sine aktiviteter eller sin markedsføring.

Det centrale i denne information, børnenes stemme, er det genuine. Hvad børnene selv siger om, hvordan det er at være udsat eller have det dårligt, eller hvordan samfundets hjælp mangler, eller om den er uden for rækkevidde eller ikke fungerer, er eller burde være uvurderlig viden for et velfærdssamfunds beslutningstagere og hjælpeinstanser.

Denne viden efterspørges allerede i dag hos fx BRIS som henvisningsinstans, fra udredninger og professionelle, der møder børn, gennem BRIS-rapporten og BRIS-akademiet m.m.

Men potentialet er større, og BRIS og andre hjælpelinjer for børn i Norden er altid klar og villige til at formidle børns stemmer til dem i samfundet, der kan have brug for at høre dem!

Uddrag af teenagepigers mails til BRIS:

"Jeg har aldrig haft et godt forhold til mine forældre. Da jeg var lille, var det et almindeligt spørgsmål... Første gang jeg selv måtte ringe til politiet, var jeg seks år gammel. Mor bad mig gemme mig, når de kom, så de ikke skulle anbringe mig, og det gjorde jeg."

"Årsagen til hele min psykiske sygdom begyndte, da jeg var lille, meget lille. Det har egentlig intet med mig at gøre, men det var nogle problemer i familien. Jeg var helt enkelt lille og bange, og det er fortsat årene igennem."

(Teksterne er genuine, men redigeret for at sikre anonymiteten).

Resultater i praksis

- BRIS har ca. 600 kontakter om året med børn, der er anbragt af samfundet. Ud fra deres stemmer og behov krævede BRIS i 2009, at alle anbragte børn skulle have en dedikeret specialuddannet socialrådgiver, der overvåger barnets rettigheder og kontrollerer, at barnets behov opfyldes. I juni 2012 fremlagde den svenske regering et lovforslag om, at hvert anbragt barn skulle have sin egen særlige socialrådgiver.
- Psykisk mishandling og psykiske sygdomme hos børn er eksempler på områder, hvor BRIS har analyseret børns stemmer yderligere i en særlig rapport, og hvor BRIS giver forskellige forslag til politiske indsatser til forbedring af disse børns livssituation. Der er stor politisk interesse for dette, men de tiltag, der gennemføres, har svært ved at nå ud, bl.a. når det gælder tilgængelig og ligeværdig pleje.

Unge deltager i udviklingen

I 2008 startede *Pesäpuu* projektet "Ungdomar i samhällsvård" (Unge i samfundspleje). Formålet med projektet var at engagere de unge i at udvikle samfundets tjenester, der tilbydes i forbindelse med pleje uden for hjemmet. Survivors-gruppen består i dag af tolv unge mellem 16 og 25 år, der er eller har været i samfundspleje.

I 2010 begyndte gruppen at udarbejde håndbogen "Vi tror på dig – det skal du også gøre". Bogen henvender sig til børn og unge i samfundspleje. I efteråret samme år blev det første seminar for børn og unge arrangeret. Mødet fik en stor indflydelse på håndbogens endelige udformning. Håndbogen blev udgivet i oktober 2011 i forbindelse med den nationale konference om børn i samfundspleje. Konferencen blev arrangeret af Centralförbundet för barnskydd.

I samarbejde med børneombudsmanden, Institutet för hälsa och välfärd samt Centralförbundet för barnskydd arrangerede Survivors-gruppen en turné til seks finske byer. Under turnéen, der fandt sted på baggrund af den nye håndbog, mødte Survivors-gruppen 120 anbragte børn og unge.

I forbindelse med arbejdet med bogen udviklede de en metodik for samtaler med børn. Næste trin i projektet er at oprette et nationalt netværk, hvor børn og unge i samfundspleje har mulighed for aktivt at deltage i beslutningstagningen, når det gælder spørgsmål om beskyttelse af børn og børn i samfundspleje.

Her er hovedpunkterne i metoden "Vi tror på dig – det skal du også gøre", der bruges i forbindelse med møder med børnegrupper, og som skal stimulere deltagelse:

1. Mentorerne præsenterer sig selv og fortæller om formålet med mødet.
2. Samarbejdet beskrives for gruppen tillige med de regler, der fx gælder for frivillighed, tavshedspligt og brug af mobiltelefoner.
3. Lær hinanden at kende. Deltagerne fortæller fx om deres alder, hvor længe de har været i samfundspleje og interessen for samfundets børnebeskyttelse.
4. Der uddeles kort med tekster om børnebeskyttelse, godkendte plejefamilier og børns rettigheder samt om de følelser og tanker, som unge ofte har under anbringelsen. Kortene bliver læst op efter et øjeblikks eftertanke. Alle har

mulighed for at dele deres tanker med andre, reagere på kortene og kommentere.

5. Mellemmåltid
6. Deltagerne hjælpes til at udarbejde et diagram over, hvem de unge betror sig til. Hver deltager får tre kugler, der en for en kommes i tre af i alt seks plastrør. Plastrørene er mærket "Tilsynsmyndigheden", "Socialarbejderen", "Plejefamilien", "En biologisk forælder", "Ven/slægtning" og "Ingen". Til slut danner plastrørene et søjlediagram. De unge får mulighed for at motivere deres valg.
7. Arbejde i små grupper. Nu uddybes de temaer, der blev diskuteret ud fra kortene i pkt. 4. Også lederne deltager i diskussionen. Grupperne noterer de idéer, der kommer frem, og præsenterer dem på valgfrie måder såsom taler, drama, teater, på tavlen eller plakater.
8. Afslutning. Alle deltagerne beskriver den bedste dag, de har oplevet, og folder et papirfly. Flyet kastes, og svarene læses af den, som fanger flyet. Den samme øvelse gentages med spørgsmålet "Hvilket budskab sender du til andre unge?" og "Hvilket budskab sender du til beslutningstagere?"

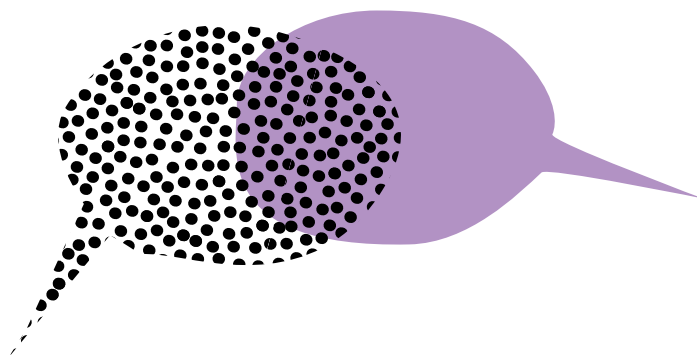
Der er ingen tvivl om, at turnéen i de finske byer har givet resultater gennem indflydelse. I en pressemeddelelse fra september 2012 pointerer den finske børneombudsmand Maria Kaisa Aula, at de voksne, der arbejder inden for børnebeskyttelsen, skal involvere børn og unge i beslutningstagningen. Hun henviser netop til den turné, der blev arrangeret af Survivors-gruppen.

Læs
pressemeddelelsen på
[www.nordicwelfare.org/
tidigainsatser](http://www.nordicwelfare.org/tidigainsatser)

Foreningen *Pesäpuu*, Kompetenscentrum för barnskydd, er en national finsk børnebeskyttelsesorganisation, der udvikler og bidrager med ekspertviden, når det gælder velfærdstjenester til børn. *Pesäpuu* er en velgørende forening, der drives med støtte fra Finlands Penningautomatforening. Målet er at udvikle velplanlagt støtte af høj kvalitet til børn. I organisationens arbejde ser man barnet som en aktiv part og ikke kun som en modtager af støtte. Det er vigtigt, at børnene har mulighed for at udtrykke deres ønsker, og at serviceleverandørerne tager hensyn til dem.

Målet med *Pesäpuu*'s udviklingsarbejde er at virkeliggøre børns aktive deltagelse og rettigheder i velfærdssektoren. *Pesäpuu* udvikler konkrete metoder og værktøjer til dette: kort, spil, arbejdsbøger og håndbøger. Værktøjerne henvender sig til dem, som arbejder med børn og familier. Børn, familier, socialarbejdere og skoler, der samarbejder med *Pesäpuu*, deltager også aktivt i udviklingsarbejdet. *Pesäpuu* opretholder og udvikler uddannelsesprogrammet *Pride*, der henvender sig til plejefamilier.

Pride-programmet blev oprindeligt udarbejdet af Child Welfare League of America i USA. Programmet henvender sig til familier og består dels af et forberedelsesprogram før beslutningen om at blive en plejefamilie træffes, dels af et videreuddannelsesprogram.

Vi vil gerne sige tak til alle de unge, der har deltaget i de samlinger, der er afholdt i Danmark, Finland og Norge. Uden dem havde det ikke været muligt at skrive! Vi lover at gøre vores bedste for at sprede denne viden og gøre børns og unges stemmer lidt mere højljyde i samfundsdebatten.

Vi vil desuden rette en særlig tak til deltagerne i reference- og ekspertgrupperne, der på mange måder har bidraget til indholdet af dette inspirationshæfte:

REFERENCEGRUPPE

- Vegard Forøy, Bufdir, Norge
- Anne Katrine Tholstrup Bertelsen, Social- og Integrationsministeriet, Danmark
- Tórhild Højgaard, Socialministeriet, Færøerne
- Lára Björnsdóttir, Ministry of Welfare, Island
- Súsanna Nordendal, Socialministeriet, Færøerne
- Monica Norrman, Socialstyrelsen, Sverige
- Birgit V Niclasen, Departementet for Sundhed, Grønland
- Anne Melchior Hansen, Socialstyrelsen, Danmark
- Mia Montonen, FSKC, Finland
- Riitta Viitala, Social- och hälsovårdsministeriet, Finland
- Doris Bjarkhamar, Socialministeriet, Færøerne

EKSPERTGRUPPE

- Christine Väливаara, Pesäpuu, Finland
- Karin Källsmyr, Voksne For Barn, Norge
- Peter Irgens, BRIS, Sverige
- Ina Nergård, Voksne For Barn, Norge
- Terese Mersebak, De 4 Årstider, Danmark
- Stina Hansen, De 4 Årstider, Danmark

Denne dvd-film er produceret af *Voksne for Barn* i Norge. Den viser, hvordan den metode, vi beskriver i inspirationshæftet, fungerer i praksis. Dvd'en er produceret på foranledning af Nordens Velfærdscenter. Den er finansieret af Nordbuk, Nordisk Børne- og Ungdomskomiteé. Dem vil vi rette en særlig tak til!

NORDENS VÄLFÄRDSCENTER / Nordic Centre for Welfare and Social Issues
Box 22028, SE 104 22 Stockholm / Besøgsadresse Hantverkargatan 29 / Sverige
Sww.nordicwelfare.org